

Fotó: Bv. fotó

KAPCSOLATTARTÁS JÁRVÁNY IDEJÉN

Contact and communication during epidemic

A lassan egy évre visszanyúló és az egész országot mélyen érintő, korábban nem tapasztalt járványügyi veszélyhelyzetben a büntetés-végrehajtási szervezetnek is megfelelő válaszokat kell adni a folyamatos kihívást jelentő atipusos szakmai helyzetekre. E tanulmányban ezeket a szakmai és jogi megoldásokat mutatom be különös figyelmet szentelve általánosan a kapcsolattartásra, a látogató fogadásának eredeti szerepére és az azt ideiglenesen kiváltó Skype-alapú kapcsolattartás távlati lehetőségeire.

Kulcsszavak: büntetés-végrehajtás, kapcsolattartás, látogató fogadása, Skype-alapú kapcsolattartás, járvány

In an unprecedented epidemic emergency situation lasting for almost a year now and impacting profoundly the whole country, the Prison Service must also give appropriate responses to the constantly challenging atypical professional situations. In this study, I present these professional and legal solutions with particular attention to the contact between prisoners and their contact persons in general, the original role of receiving visitors, and the long-term possibilities of Skype based contact that has temporarily replaced the reception of visitors.

Keywords: penitentiary, forms of communication between the prisoners and their family members and other contact persons, receiving visitors, Skype based communication between prisoners and their contact persons, pandemic

A felelősség és a reintegráció kapcsolata

Vitathatatlan tény, hogy a SARS-CoV-2 néven azonosított vírus szempontjából különösen érzékenynek tekinthető zárt intézetek kötelesek megóvni a fogvatartottak egészségét, amely alaptétel a büntetés-végrehajtási jogviszonyból vezethető le. Az ennek való megfelelés érdekében a magyar büntetés-végrehajtási intézetekben – több intézkedés mellett – az országos vezetés felfüggesztette a fogvatartottak számára az intézet ideiglenes elhagyásának és a látogató fogadásának lehetőségét. Mindez különösen nagy szakmai érzékenységet követelt, hiszen a fogvatartottak jogainak érvényesülése és a közérdek védelme között kellett megtalálni az arányokat, amelyek biztosították a valóban szükséges, de ugyanakkor elegendő mélységű beavatkozást a fogvatartottak életviszonyaiba, azon belül is a kapcsolattartásra vonatkozó szabályokba. Mindezen túl egy másik nagyon fontos tényezője a pandémia időszakának, hogy ebben a megváltozott valóságban nagy szerepe van az önkéntességnek és belátásnak, míg jóval kisebb a büntetésnek és elmarasztalásnak. Kiemelt jelentősége van az egyén döntési szabadságának, mivel bizonyos helyzetekben mindenki annyi felelősséget vesz magára, amennyit önként vállal. Az egyének felelősségének azonban kétségkívül van egy közös, virtuális halmaza, amelyre most jóval nagyobb szükség van, mint azelőtt, ez pedig a kollektív felelősség, aminek jelentősége napjainkban mutatkozik meg leginkább

A Bv. törvény¹ egyik nagyon fontos és új büntetőfilozófiai elemének tekintjük, hogy az elítéltek a számukra kötelező és a felkínált reintegrációs programokban való aktív közreműködésen keresztül bizonyíthatják a reintegrációs hajlandóságukat, így személyes sorsuk aktív alakítójává válhatnak. Ez a tétel adhatja az előfeltételét annak, hogy a büntetés-végrehajtási körülmények között is felelősséget érezzenek saját életük irányításában és ismerjék fel annak jelentőségét, hogy mindez az egész fogva tartásukra kihat. Ennek szakmai és elméleti esszenciája kétségkívül a következő: *„A felelősség, az egyéni aktivitás és az együttműködés olyan egymást feltételező és egy irányba mutató hatásmechanizmust eredményez, amely a reintegrációt hatékonyan támogatja”*.²

A büntetés-végrehajtási szakemberek számára bőséges és jól strukturált eszközrendszer áll rendelkezésre, amelyet az intézeti beilleszkedés és a későbbi reintegráció szolgálatába állíthatnak.

A börtönben zajló szakmai tevékenység értelmezésekor megállapítható, hogy reintegrációs programként azonosítjuk az előre eltervezett és tudatosan irányított események összefüggő

1 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

2 Pallo J. (2016) p. 33.

sorozatát, amelyek előkészítik, illetve lehetővé teszik az elítélt intézeti rendbe,³ majd a társadalomba való beilleszkedését. A befogadási eljárás során a büntetés-végrehajtás személyi állományi tagjainak egy erre speciálisan felkészített csoportja a fogvatartási kockázati elemekből kiindulva térképezi fel a fogvatartott személyiségjegyeit, motivációit. Elsősorban a hiányzó és meglévő alapkészségeket veszik figyelembe az egyéniesített fogvatartási programterv kialakításakor, melynek szerves részét képezik a reintegrációs programok. E jogszabályi szinten rögzített programok közé sorolandó a foglalkoztatás (munkáltatás, oktatás, képzés, sport, szabadidős programok), a családi és társadalmi kapcsolatok támogatása, a vallásgyakorlás és a lelki gondozás, valamint az önállóan vállalt tevékenységek. A büntetés-végrehajtási intézetek önállóan vagy más szervezetekkel együttműködve irányíthatják a programokat, mindemellett támogatják az önszerveződő fogvatartotti kezdeményezéseket is.

A reintegráció szempontjából kiemelt jelentőségűnek tekinthető a kapcsolattartás, mely megkerülhetetlen tényezője a visszailleszkedés elősegítésének. Utóbbi az értelmezésben nem más, mint az, hogy az elítélt a szabadulásakor legyen olyan élethelyzetben, amely alkalmassá teszi, hogy a társadalom törvénytisztelő tagjává váljon. A kapcsolattartók a fogvatartás különféle színterein játszhatnak szerepet. Az intézet által engedélyezett személyek lehetnek családtagok, barátok, de lehetőség van a volt munkaadókkal történő kapcsolattartásra is. Elsősorban a visszailleszkedésben támogató szerepet játszó szervezetek (karitatív szervezetek, egyházak) kerülhetnek fel az ún. kapcsolattartói listára. A kapcsolattartás gyakoriságát vizsgálva, e személyi körből kiemelkedik a közeli hozzátartozók és barátok jelenléte a fogvatartottak életében.

A visszailleszkedés szempontjából vizsgált társas kapcsolatok House meghatározásában⁴ társas támogatásként értelmezhetőek, melynek elemei: az érzelmi gondoskodás, az anyagi segítség, az információ átadás és a megbecsülés.⁵ A magyar büntetés-végrehajtás által a fogvatartottak részére felkínált kapcsolattartási lehetőségek köre a társas támogatás minden elemét magában foglalja. A kapcsolattartás lehetőségeinek tekintetében megkülönböztetünk intézetelhagyással nem járó módokat (levelezés, telefonálás, csomag küldése és fogadása, látogató fogadása, Skype-telefonálás) és az intézet elhagyásával járó kapcsolattartási formákat (látogató intézeten kívüli fogadása, kimaradás és eltávozás).

3 Magában foglalja az elítélt befogadását, megelőző életkörülményeiből, életviteléből eredő hátrányainak csökkentését, személyisége és szociális készségei fejlesztését.

4 A társas támogatás olyan meghatározását alkotta meg, melyet eredetileg a társas támogatás és a mentális összefüggés vizsgálatánál használt.

5 House, J. S. (1981)

Kutatások a reintegráció és a kapcsolattartás vonatkozásában

A szabadulás utáni megfelelő minőségű családi kapcsolatok csökkentik a bűnismétlés valószínűségét, melynek komplex hatásaként a visszaesési mutatók javulnak, amely végső soron az összetársadalmi érdekre, a bűnmegelőzésre gyakorol jótékony hatást. Mindez azért fontos, mert a büntetés-végrehajtási szervezet a fentiek érdekében végzett tevékenységével közvetlenül is képes támogatni ezt az elvárást. Beszélhetünk a társas támogatás jótékony hatásai mellett egy ún. kontroll funkcióról is, mely arra sarkallja az elíteltet, hogy tartsa be a börtön szabályait, jó magaviseletével törekedjen a mihamarabbi szabadulás lehetőségének irányába.⁶ A hatékony kapcsolattartásnak a szabadulást követően sem változik a támogató és ellenőrző szerepe.

A kapcsolattartás hatásának elemzésekor a deviáns kapcsolatokat sem hagyhatjuk figyelmen kívül. A bűnelkövetés kockázati tényezői sorában előkelő helyet foglal el a családon belüli kockázati tényezők csoportja, melyet tovább erősít a család hátrányos társadalmi-gazdasági helyzete. Elképzelhető, hogy az elítélt belső indíttatásból megpróbál szakítani „régivel”, azonban a zárt és korlátozott intézeti viszonyok között őt ért társas támogatás nyújtotta pozitív élmények hatása (szeretet, törődés) felerősödhet, így jóval nagyobb nehézséget okoz a bűnözői kapcsolatok szándékolt megszakítása. Amennyiben a deviáns kapcsolatok a szabadulást követően is fennmaradnak, úgy ez hatványozottan járul hozzá a visszaesés kockázatához.

A börtön – lényegéből adódóan – az elítélt bűnelkövetőt a szabadságvesztés időtartamára elszigeteli a társadalomtól és a szabad élettől. A teljes elzártság a biztonságos őrzés feltételeként magában hordozza a mesterséges életviszonyok kialakításának szükségességét. A börtönnel foglalkozó társadalomtudományi kutatások első nagy hulláma azt vizsgálta, hogy hogyan alkalmazkodik az egyén a börtönhöz, a külvilágtól elzárt rendszer, a hosszantartó fogvatartás milyen hatást gyakorol a fogvatartottak személyiségére.

A bebörtönzés frusztrációs hatásaiból levezethető, sajátos értékrend kialakulását magában foglaló modell a későbbiekben „deprivációs modell”-ként vált ismertté. A prizonizáció magyarázatául szolgáló másik modellt, melyet a külvilágból behozott „bűnözői értékrendszer” börtönbeli kiemelt szerepe alapozott meg, az „import modell” elnevezéssel látták el a kutatók. Az említett két modell elméleti alapvetéseit ültette át empirikus kutatásába Papp,⁷ aki az elítéltek értékrendszerét vizsgálta a Váci Fegyház

6 Bíró E. (2015) p.104.

7 A kérdéses időpontja 2010. március 1-je volt. A vizsgálat alapsokaságát az intézetben élő, felnőtt korú, férfi, jogerősen elítéltek köre jelentette, melynek létszáma 618 fő volt. A kérdőívre végül 368 elítélt válaszolt az öt héten át tartó kérdései időszakban, ami a teljes elítéltek kör 59,5 százalékának felelt meg.

és Börtönben. Kutatásában kitért a prizonizáció és a kapcsolattartás közötti összefüggésekre. Előzetes várakozásának megfelelően azt tapasztalta, hogy a szabadulás utáni életesélyek romlásával együtt jár a bűnözői nézetek elfogadása. Igaznak bizonyult az a feltevése is, mely szerint minél hosszabb időt tölt valaki elzártan, kriminális öntudata annál erősebb.⁸ A kapcsolattartás gyakoriságát mérő mutatók azonban nem várt összefüggéseket tártak fel a kriminalitáshoz fűződő elképzelések viszonyában. A csomagküldés és fogadás – mint kapcsolattartási forma – elemzése után még a hipotézisnek megfelelő eredmény született: a csomagok csökkenő száma összefüggést mutatott a rabtársadalom értékrendjének elfogadásával, de a levelezés vizsgálatokor ellenkező jelű összefüggést mutatott ki a kutató. *„A kapcsolattartás gyakoriságát mérő mutatók közül a levelezés gyakorisága mutat szignifikáns – ám a hipotézissel ellentétes irányú – összefüggést a bűnözői identitással. Vagyis az eredmények alapján azok, akik több levelet kapnak átlagosan egy hónapban, inkább tekintenek magukra bűnözőként”*⁹

Papp az eredményeket az import modell logikájával magyarázta. Arra a következtetésre jutott, hogy a rendszeres kapcsolattartás ellenére kialakuló igény a fogvatartotti szubkultúrában betöltött hely kapcsán arra mutathat, hogy a fogvatartott és az őt visszafogadó mikrokörnyezet értékrendszere nem térhet el jelentősen a börtönben tapasztalttól. További következtetéseket levonva leszögezte: *„Az eredmények arra utalnak, hogy minél inkább érzi úgy egy elítélt, hogy szabadulás után számíthat szűkebb környezete támogatására, annál inkább elfogad bizonyos intézetellenes és bűnözést támogató nézeteket.”*¹⁰ Papp értelmezésében azonban az eredmények cáfolják azt a nézetet, miszerint a külvilágtól származó társas támogatás nem csökkenti azt a késztetést, hogy a fogvatartott társas kapcsolatot alakítson ki rabtársaival, ezáltal elutasítsa az elítéltek domináns érték- és normarendszerét. Albert és Bíró felhívja a figyelmet a deviáns kapcsolatokban rejlő értékre is: *„A deviáns családi kapcsolatok szerepet játszhatnak a börtönbüntetéshez vezető bűncselekmények elkövetésében, ezáltal közvetve a börtönelmény létrejöttében. Ugyanakkor a deviáns családi kapcsolatok is nyújthatnak társas támogatást, és hozzájárulhatnak az önbecsülés növeléséhez is.”*¹¹ E témakörben biztatónak tekinthető Albert és Bíró kutatási eredménye,¹² amely szerint annak ellenére, hogy a megkérdezettek 34%-ánál a családtagoknak¹³ is szerepe volt a bűncselekmény elkövetésében, az elítéltek tudatosan a nem-bűnöző kapcsolatokat részesítik előnyben. A kutatók esélyt látnak arra, hogy az eredeti családtól később eltávolodva és saját családot alapítva megnyílik a lehetősége a további bünelkövetői magatartás, azaz a visszaesés elkerülésének.

8 Papp G. (2011) p. 951.

9 Papp G. (2011) p. 951.

10 Papp G. (2011) p. 949.

11 Albert F., Bíró E. (2015) p. 80.

12 Szubjektív reszocializációs esélyek című, OTKA 101325-ös számú, 2012 és 2015. között zajló kutatás.

13 A családtagok közül legtöbbször a testvérek, unokatestvérek, sógorok szerepét említették.

Kapcsolattartás az intézet elhagyása nélkül

A börtönbüntetés alatt a társas támogatás a kapcsolattartás jogilag szabályozott formáin keresztül érvényesül. A leggyakrabban használt kapcsolattartási lehetőség a levelezés,¹⁴ amely személyes jellege és költséghatékonyasága miatt még napjainkban is népszerű a fogvatartottak körében. Ez tartalmilag ellenőrizhető, gyakorisága és terjedelme azonban nem korlátozható. A kapcsolatok fenntartása és a társas támogatás céljából¹⁵ kiemelt jelentőséggel bír a látogatófogadás¹⁶. A látogatók személyét tekintve főleg a testvérek, a szülők és a házasársak szüleinek látogatásai növelhetik a visszailleszkedés esélyét.¹⁷ A kapcsolattartás e formája a család és hozzátartozók számára esetenként komoly költségekkel járhat, ezért jelentős hatást gyakorol rá a család anyagi háttere. „A látogatások gyakoriságát és mintázatait befolyásolja az is, hogy a fogvatartottak a börtönbe kerülés előtt milyen minőségű és mennyiségű társas kapcsolatokkal bírtak, és ezek milyen mértékben mobilizálhatók a börtönbüntetés alatt.”¹⁸

Egyes látogatási szituációk igen különbözőek lehetnek. Az általánosan és leggyakrabban alkalmazott lehetőség az ún. „csoportos látogatófogadás”, ahol a résztvevők áttetsző plexivel vannak fizikailag elválasztva egymástól.¹⁹ A látogatás biztonságilag jobban behatárolt formája rácson keresztül vagy biztonsági beszélőfülkéből, telefonnal történik. Ebben az esetben mindennemű érintkezés kizárt a fogvatartottal. A harmadik – és talán a reintegrációt legjobban támogató – módzata a látogatásnak az ún. „családi látogatófogadás”, ahol a családtagok a többi látogatótól térben (leginkább optikailag) elhatárolva, ezáltal bensőségesebb formában lehetnek együtt.²⁰

A látogatások nemcsak pozitív, hanem negatív vagy semleges hatást is gyakorolhatnak a fogvatartottak magatartására és a reintegráció eredményességére.²¹ A látogatások gyakorisága, időbeli trendje, a látogatók személye és a látogatáson történt események mind

14 A levél írásos formában megjelenített, egyedi, illetve személyes jellegű közleményt, adatot, információt tartalmazhat, mely postai úton borítékban is küldhető. Levélként kezelendő a levelezőlap, a képes levelezőlap és a nyomtatvány is. A levelet tartalmazó borítékban fénykép is elhelyezhető.

15 Connor, D. P., Tewksbury, R. (2015)

16 Az elítélt havonta legalább 1 alkalommal, minimum 60, maximum 90 percen fogadhat 4 főt látogatóként.

17 Duwe, G., Clark, V. (2011), idézi: Bordács L., Rózsa S. (2017) p. 161.

18 Bíró E. (2015) p. 75.

19 A fogvatartottak és látogatóik az asztal két oldalán, a tiltott tárgyak bejutásának megakadályozását célzó térelválasztó elemeken keresztül kommunikálhatnak egymással. A pandémiás helyzet miatt a legtöbb intézet már sikeresen kiépítette az alacsonyabb térelválasztó elemeken túl a plexi-falakat is, amelyek mellé áthallást segítő készülékeket telepítettek.

20 A fogvatartottak és látogatóik az asztal körbe ülve, a tiltott tárgyak bejutásának megakadályozását célzó térelválasztó elemek alkalmazása nélkül, közvetlenül kommunikálhatnak egymással. Ha a családi látogatófogadás különálló helyiségben biztosítható, akkor játszósarkot kell az érkező gyermekek részére kialakítani.

21 Duwe, G., Clark, V. (2011), idézi: Bordács L., Rózsa S. (2017) p. 162.

formálhatják a magatartásukat. „Negatív hatást gyakorolhat például, ha a fogvatartottat a börtönbüntetés elején látogatják, később viszont a látogatások elmaradnak. Ha viszont a fogvatartottat a börtönbüntetés kezdetétől rendszeresen látogatják, ez csökkenti a szabadulás utáni visszaesés esélyét”.²² Napi szinten használható kapcsolattartási lehetőség a telefonálás,²³ amit a fogvatartottak az intézet által biztosított, egyéni felszerelési tárgyként kiadott, nem nyilvános mobil távközlési szolgáltatás igénybevételével is használhatnak. A jelenlegi gyakorlat 2015-től való alkalmazása jelentősen megváltoztatta a büntetés-végrehajtási intézetekben a fogvatartottak telefonálási lehetőségeit. Míg a jelzett időpontig a zárkán kívül és mások által is használt (ezért időben is korlátozott) telefonhasználatra volt csupán lehetőség, addig napjainkban a fogvatartott magánál tarthatja a megfelelő biztonsági garanciákkal levédett készülékét és zárkán belül, sorban állás nélkül kezdeményezhet hívást a hozzátartozóval. A hívásindítás időszakát a napirend határozza meg, ami által egy jóval szélesebb időszáv áll a fogvatartott és kapcsolattartója rendelkezésére.

A társas támogatás anyagi segítségnyújtásának kiemelt tényezője a csomagküldés és annak fogadása. A felmerült biztonsági igényekre reagálva, a csomag kívülről való feladására vonatkozó szabály 2018. július 1-jétől megváltozott,²⁴ mely szerint a fogvatartottak engedélyezett kapcsolattartói meghatározott termékkörre (élelmiszer, tisztálkodási cikk) vonatkozóan az ún. webshopon keresztül csomagot (a továbbiakban: webes csomagot) tudnak küldeni a fogvatartott részére. A csomagrendelésnek, illetve a csomagnak meg kell felelnie az intézet házirendjének. A normatív környezet továbbra is lehetőséget ad arra, hogy az elítélt saját költségén küldjön csomagot hozzátartozóinak, tehát a társas támogatások e formája kétirányú.

Az elektronikus kapcsolattartás legújabb formája a Skype-telefonálás,²⁵ amely a gyakorlati alkalmazás beindításakor elsősorban az enyhébb rezsimszabályok alá tartozó elítéltek részére volt biztosítható. Az egészségügyi válsághelyzettel összefüggő korlátozások hátrányos következményeinek enyhítése érdekében, 2020 áprilisától lehetővé vált az elítéltek számára – a rezsimbe tartozásuktól függetlenül – nagyobb gyakoriságban és időtartamban használni a kapcsolattartás e korszerű formáját. A járványügyi veszélyhelyzet következményeként általánossá váló kapcsolattartási forma a kép és hang együttes jelenlétét lehetővé téve támogatja az érzelmi kötődés fenntartását az engedélyezett hozzátartozókkal.²⁶

22 Cochran, J. C. (2012), (2014), idézi: Bíró E. (2015) p. 75.

23 A telefonálás adható mértéke rezsimkategóriánként változó, heti 10 perctől, heti 105 percig terjedhet.

24 Forrás: www.bvcsomag.hu/auth (Letöltés ideje: 2021. 02. 11.)

25 A Skype használata legfeljebb heti kétszer volt engedélyezhető, alkalmanként maximum 10 perc időtartamban. Ezen időtartam alatt legfeljebb 2 külön kapcsolattartó irányába történhetett hívás.

26 Juhász Zs. (2019) p. 433.

Kapcsolattartás az intézet elhagyásával

Az intézetelhagyással járó kapcsolattartási lehetőségek sorát a látogató intézeten kívüli fogadása²⁷ nyitja. Erre a progresszív rezsimszabályozott időtartamban és gyakoriságban van lehetőség, mely alkalmanként 2 óránál nem lehet rövidebb. A kapcsolattartás e formájának engedélyezése esetén figyelemmel kell lenni az elítélt előéletére, a visszaesés fokára, a korábbi bűncselekményeire, az intézetbe kerülés körülményeire, a kapcsolattartásának rendszerességére és minőségére, valamint a fogvatartás alatt tanúsított magatartására. A látogató intézeten kívüli fogadásának feltétele, hogy az engedélyezett kapcsolattartó személyesen jelenjen meg az eltávozás napján.

A kimaradás²⁹ lehetősége és annak mértéke az elítéltek számára a rezsimszabályozott gyakoriságban biztosítható, 24 órát meg nem haladó időtartamban. Az egyéni kimaradás elsősorban a kapcsolatok erősítése, valamint a munkahelyről és a lakhatásról való gondoskodás előkészítése céljából engedélyezhető. A csoportos formában történő kimaradást célszerű havi egy alkalommal, illetve az adódó kulturális és egyéb programok függvényében megszervezni, amelynek alkalmazása további segítséget nyújt az elítélt felkészítéséhez a szabadságvesztés letöltésének ideje alatt a szabad életben bekövetkezett változásokra (például közlekedés, árak változása).

A kapcsolattartás erősítése szempontjából taglalt intézetelhagyások sorát az ún. eltávozás³⁰ zárja, amelynek egy évben adható időtartama nem haladhatja meg fegyházban az 5 napot, börtönben a 10 napot és fogházban a 15 napot. Az eltávozás önállóan történik, abban az időszakban, mikor az elítélt fizetett szabadságát tölti. A hosszabb intézetelhagyás szakszerű előkészítésénél nem lehet figyelmen kívül hagyni a lakó-, illetve a tartózkodási hely szerint illetékes rendőrkapitányságtól, a büntetés-végrehajtási intézet operatív tisztjétől, valamint – amennyiben rendelkezésre áll – a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelőktől beszerzett információkat. Meg kell vizsgálni azt a körülményt, hogy az elítélt szervezett bűnözői körbe tartozik-e, illetve a szabadságvesztés megkezdése előtt milyen volt az életmódja, különös tekintettel az alkohol- és a kábítószer-fogyasztásra, illetve az elítélt külső kapcsolatainak személyi, életmódbeli, anyagi viszonyaira. E körben nagy szerepe lehet az elítéltre vonatkozó kockázatfelmérés adatai kapcsán végzett elemzésnek és értékelésnek.

27 Annak, aki a büntetése 1/3-át kitöltötte (minimálisan fegyházban legalább 1 év, börtönben 6 hónap és fogház fokozatban 3 hónap).

28 Valamennyi végrehajtási fokozaton belül általános szabály, hogy a rezsimszabályoktól függően a juttatás mértéke lépcsőzetesen bővíthető vagy szűkíthető. A bővítés/szűkítés mértékét az elítélt kockázati tényezői, magatartása és a reintegrációs tevékenységben való részvétele határozza meg.

29 Annak, aki a büntetése 1/3-át kitöltötte (minimálisan fegyházban legalább 1 év, börtönben 6 hónap és fogház fokozatban 3 hónap).

30 Annak, aki a büntetése 1/3-át kitöltötte (minimálisan fegyházban legalább 1 év, börtönben 6 hónap és fogház fokozatban 3 hónap).

A járványhelyzet kialakulását követő intézkedések

A koronavírus járvány következtében kialakult helyzet az első pillanattól kezdve gyors, hatékony, mindemellett humánus intézkedést kívánt a büntetés-végrehajtási szervezettől. Napi szinten megjelenő külföldi példák mutattak rá a nem megfelelően átgondolt válságkezelés súlyos következményeire.³¹ Nyilvánvalóvá vált, hogy e komplex probléma kezelése kapcsán két fontos területen kell hiteles intézkedéseket kidolgozni: egyrészt meg kell előzni a vírus büntetés-végrehajtási intézetekbe történő bejutását és terjedését, másrészt elengedhetetlen a megfelelő kommunikáció a fogvatartottak felé, elkerülve az esetleges rendkívüli eseményeket. Fontos feladatnak bizonyult a hozzátartozók megfelelő tájékoztatása és a kontaktus nélküli kapcsolattartáshoz szükséges minden eszköz biztosítása is.³² Mindez felelősségteljes magatartást követelt meg a fogvatartottak, hozzátartozóik és a személyi állomány részéről egyaránt.

Első határozott lépésként 2020. március 7-én a büntetés-végrehajtási szervezet felfüggesztette az ideiglenes intézetelhagyások engedélyezését,³³ majd ezt követően minden lehetséges járványügyi kockázatot szem előtt tartva adta ki intézkedéseit a Koronavírus-fertőzés Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs.³⁴ A 71/2020. (III. 27.) Korm. rendelet alapján, Magyarországon 2020. március 28-ától kijárási korlátozás lépett életbe, melynek értelmében a lakóhelyet csak munkavégzés vagy az alapvető szükségletek ellátása céljából lehetett elhagyni. *„Az intézkedés céljáról – amely az új koronavírus fertőzés terjedésének megelőzését szolgálja – a hazai börtönök reintegrációs tisztjeik útján, kiscsoportos foglalkozás keretében tájékoztatták a fogvatartottakat.”*³⁵ Annak érdekében, hogy mind a fogvatartottak, mind a hozzátartozóik megértsék a korlátozó intézkedések fontosságát, a büntetés-végrehajtás rövid kisfilmekben keresztül kommunikálta a szükséges döntéseket mindenki számára. A tájékoztató videókat az ország valamennyi börtönében, naponta többször, zárt láncú televíziórendszeren vetítették le, de láthatóak voltak a szervezet weboldalán és YouTube csatornáján is. A gyors és hiteles tájékoztatást a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága telefonos „call centerek” létrehozásával segítette elő.³⁶ *„Az aktív és állandó kommunikációnak köszönhetően*

31 Az olasz börtönrendszer több problémával szembesült ebben az időszakban. A börtönök túltelítettségéből adódóan, a járványhelyzetet megelőzően is magas kockázatot jelentett a bíróságok lassú működése, amit a pandémiás helyzet még tovább fokozott. A fogvatartottak nem érezték magukat biztonságban, ezért több mint húsz börtönben erőszakos ellenállás alakult ki a fogvatartás rendjével szemben. (Ruzsonyi P., 2020)

32 A büntetés-végrehajtási intézetekben a Skype-eszközök beszerzése és rendszerbe állítása 2020. március óta folyamatos.

33 Hornyik Zs. (2020) p. 150.

34 Megelőző intézkedések a koronavírus-járvány miatt a hazai börtönökben | Büntetés-végrehajtás (gov.hu) <https://bv.gov.hu/hu/node/3592> (Letöltés ideje: 2020. 02. 18.)

35 Megelőző intézkedések a koronavírus-járvány miatt a hazai börtönökben | Büntetés-végrehajtás (gov.hu) <https://bv.gov.hu/hu/node/3592> (Letöltés ideje: 2020. 02. 18.)

36 Tóth T. (2020) p. 140.

*a fogvatartottak megértették, hogy közös érdekünk a fertőzés terjedésének megelőzése. Sőt, ők maguk kérték a hozzátartozóikat arra, hogy a kijárási korlátozás érvényben maradásáig ne látogassák őket, inkább éljenek a Skype vagy a telefonos kapcsolattartás lehetőségével.*³⁷ Erre a felelősségteljes magatartásra leginkább a már kiadott és érvényes látogatási engedéllyel rendelkező hozzátartozók esetében volt szükség. A közös érdek és belátás legfontosabb bizonyítéka volt, hogy a járvány legintenzívebb szakaszában sem történtek – a kirívó nemzetközi példákhoz hasonló – személyi sérüléssel és károkozással járó események a magyar büntetés-végrehajtási intézetekben.

A járványhelyzet kapcsán bevezetett Skype-telefonálás térnyerése

Először a veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról szóló 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet hozott döntéseket a fogvatartottak kapcsolattartására vonatkozóan, miszerint a járványügyi intézkedéssel vagy az egészségügyi válsághelyzettel összefüggő korlátozások hátrányos következményeinek enyhítése érdekében az elítélt rezsimbe tartozásától függetlenül igénybe veheti az intézet által nyújtott elektronikus kapcsolattartási formákat. Ezt követően valamennyi büntetés-végrehajtási intézetben fokozatosan, de rövid idő alatt kellett megteremteni a Skype-hívások biztosításának technikai feltételeit. A következő lépcsőben (2020. április 21-étől) a büntetés-végrehajtás lehetőségét biztosított a fogvatartottak számára, hogy minimum 15 perc és maximum 60 perc közötti időtartamban igénybe vegyék a Skype-alkalmazást. A videóhívással megvalósuló elektronikus kapcsolattartás eljárásrendjéről szóló 37/2020. (VII. 24.) BvOP utasítás (a továbbiakban: Skype-utasítás) az addigi tapasztalatok figyelembevételével módosította és aktualizálta a korábbi szakutasítást, mely alapján heti egy helyett már heti két alkalommal vált engedélyezhetővé a videó-hívás, alkalmanként négy engedélyezett kapcsolattartóval, legfeljebb 60 perc időtartamban. Reagálva a fokozódó járványügyi helyzet által diktált további kapcsolattartási igényekre, a Skype-hívások minimum időtartamát 2020. november 1-jétől 30 percre, majd néhány hónappal később 45 percre emelte fel a büntetés-végrehajtás.³⁸

37 Hornyik Zs. (2020) p. 151.

38 A BvOP által kibocsájtott V. számú intézkedési terv (2021. 03. 05.) a koronavírus-járvánnyal összefüggő feladatok végrehajtásáról 45 percre emelte fel a Skype-telefonálás minimális, 120 percre pedig a maximális időtartamát.

Időszak	Gyakoriság	Időtartam	Igénybe veheti
2017. 07. 10. - 2020. 04. 21.	Heti 1x	10 perc	Enyhébb rezsimben és HSR ³⁹ részlegesen elhelyezettek részére
2020. 04. 21. - 2020. 08. 02.	Heti 1x	15-60 perc	Rezsimszabályoktól függetlenül
2020. 08. 02. - 2020. 11. 01.	Heti 2x	15-60 perc	Rezsimszabályoktól függetlenül
2020. 11. 01. - 2021. 03. 05.	Heti 2x	30-60 perc	Rezsimszabályoktól függetlenül
2021. 03. 05. - visszavonásig	Heti 2x	45-120 perc	Rezsimszabályoktól függetlenül

1. táblázat: Az internet alapú Skype-telefonálás fokozatos bevezetése

A Skype használatában megfigyelhető lépcsőzetes és progresszív fejlődésre az alkalmazási lehetőségek bővítésének pozitív velejárójaként tekinthetünk. Bebizonyosodott, hogy amennyiben fokozzuk e speciális kapcsolattartási forma gyakoriságát, minimális és maximális időtartamát, mindemellett az elérhető hozzátartozók létszámát is növeljük, akkor 10 hónap elteltével a fogvatartottak 50,4%-a⁴⁰ él e kapcsolattartási forma lehetőségével.^{41 42}

Elsődlegesen azon elítéltek⁴³ esetében vizsgáltam a Skype-telefonálás megjelenését, akiknél nem volt aktív kapcsolattartás, azaz látogatót nem fogadtak, csomagot nem küldtek és nem kaptak, nem telefonáltak, annak ellenére, hogy regisztrált kapcsolattartókkal rendelkeztek.⁴⁴ A vizsgált időszak kezdetének a járványt megelőző időszak decemberi hónapját választottam, mivel a karácsonyi időszakra jellemző intenzívebb kapcsolattartás jó hatással van az inaktív kapcsolatokra is. A meghatározott fogvatartotti kör esetében, ebben az időszakban (2019. 12. 01. és 2020. 03. 31. között) a folyamatosan

39 Hosszúidős speciális részleg

40 2020 decemberében 17 402 fő fogvatartott volt átlagosan jelen a büntetés-végrehajtási intézetekben. (A BvOP adatszolgáltatása alapján).

41 A járványhelyzet kapcsán kialakult, a kapcsolattartás elemeiben jól kimutatható változásokat a BvOP Fogvatartási Ügyek Szolgálatának támogató segítségével elemeztem, az adatszolgáltatás 2021. 02. 17-én történt.

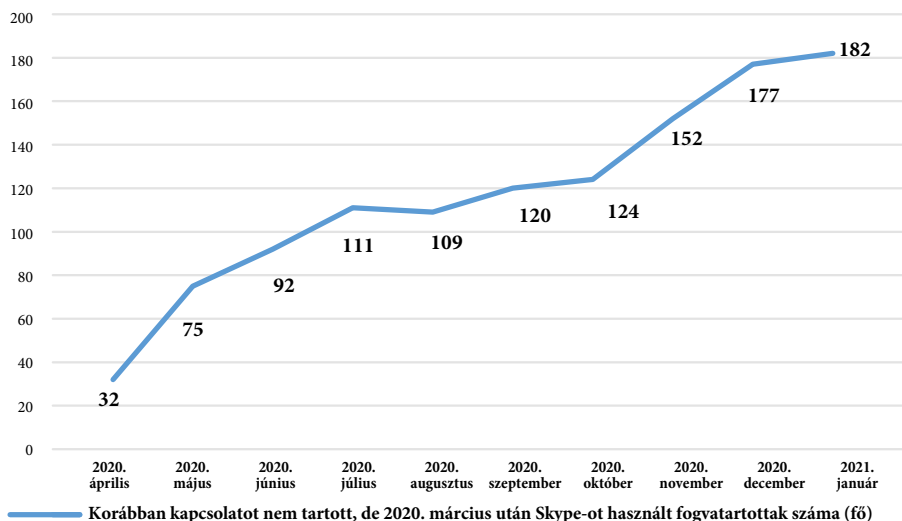
42 A kapcsolattartási forma megnövekedett gyakorisága biztonsági kockázatokat is hordozhat magában, ezért a Skype-utasítás kiemelt figyelmet fordít a hívásban szereplők pontos azonosítására és arra, hogy a beszélgetés ellenőrzött formában, mégis zavartalanul történjen. Az elektronikus kapcsolattartás engedélyezése esetén a reintegrációs tiszt a nyilatkozaton szereplő személyi igazolvány számot és telekommunikációs alkalmazáson látható azonosító nevét a videóhívások lebonyolításakor ellenőrzi.

43 Jogerős és nem jogerős szabadságvesztésüket töltő elítéltek, akik a vizsgált időszakban (2019. 12. 01. - 2021. 01. 31.) a büntetés-végrehajtási intézetekben tartózkodtak.

44 Az egyetlen kapcsolattartási forma a levelezés, amelyről nem rendelkezem statisztikai adatokkal.

jelenlévők közül⁴⁵ 1 638 fő jogerős és nem jogerős szabadságvesztést töltő elítélt nem folytatott aktív kapcsolattartást. A továbbiakban e fogvatartotti csoport esetében vizsgáltam a Skype-telefonálás megjelenését egészen 2021. január 31-éig.

1. ábra: 1 638 fő jogerős és nem jogerős szabadságvesztést töltő elítélthez kapcsolódó Skype-adatok a 2020. 04. 01. és a 2021. 01. 31. közötti időszakra vetítve.

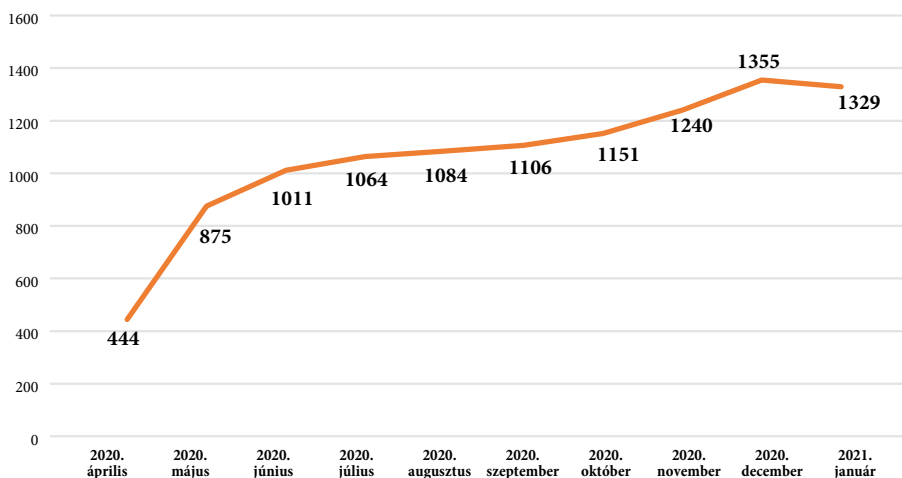
Az adatokat elemezve megállapítható, hogy a Skype mindenki számára elérhető lehetősége pozitív változást hozott a jelzett fogvatartotti kör kapcsolattartásában, mivel fokozatosan növekvő tendenciát mutatva, 2021 januárjában az aktív kapcsolattartással nem rendelkezők körében 11%, azaz 182 fő esetében jelent meg új kapcsolattartási formaként.⁴⁶

A továbbiakban vizsgálat tárgyát képezte az aktív kapcsolattartással rendelkező, de látogatót nem fogadó elítéltek vonatkozásában, hogy milyen mértékű volt az új kapcsolattartási forma használata. Az adatok leválogatását követően megállapítható, hogy 2019. 12. 01. és 2020. 03. 31. között 3 163 fő jogerős és nem jogerős szabadságvesztést töltő elítéltnak nem volt látogatófogadása, azonban telefonált vagy csomagot kapott a jelzett időszakban.

45 A 2019. 12. 01. és 2021. 01. 31. között folyamatosan jelenlévő, jogerős vagy nem jogerős szabadságvesztést töltő fogvatartottak esetében vizsgáltam.

46 A későbbiek során érdemes lenne megvizsgálni, hogy milyen hatással van ez a csoport esetében a telefon és csomag kapcsolattartási formák alkalmazására.

— Korábban telefonált és csomagot kapott, de nem látogatták, majd 2020. március után Skype-ot használt (fő)

2. ábra: A 3 163 fő jogerős és nem jogerős szabadságvesztést töltő elítélthez kapcsolódó Skype-adatok a 2020. 04. 01. és a 2021. 01. 31. közötti időszakra vetítve.

Az adatok alapján látható, hogy a 2020. 03. 31. és 2021. 01. 31. közötti időszakban az aktív kapcsolatot tartók, de látogatót nem fogadók száma júniusig meredeken nőtt, majd egy néhány hónapos stagnálást követően – a karácsonyi emelkedett létszámot megőrizve –, 2021 januárjában 1 329 fő (42%) kapcsolódott be a Skype használatába.

A járványügyi veszélyhelyzet depresszív hatásainak enyhítésére bevezetett Skype-telefonálás, az elmúlt egy évben beváltotta a hozzá fűzött reményeket. A kapcsolattartás e sajátos formája immár 25 éves múlttal tekint vissza, ha az 1990-es években az USA-ban alkalmazott, ún. „videó-látogatást” tekintjük az első hasonló kezdeményezésnek. A kezdeti időszakban még kísérleti jelleggel működő kapcsolattartási forma olyan esetekben nyújtott hatékony segítséget, amikor a személyes találkozás valamilyen akadályba ütközött (távolság, költségek, a látogató akadályozottsága stb.).⁴⁷ Juhász, a hatékonyságot vizsgáló kutatásokra hivatkozva 2016-ban már megjegyezte: „*Napjainkban úgy tűnik, hogy a személyes és a videó-látogatásokat egyaránt biztosító börtönkörnyezet nemcsak megőrzi azokat az előnyös vonásokat, amelyekkel a személyes látogatások rendelkeznek, hanem azokat tulajdonképpen kiegészíti, lehetőség szerint növeli.*”⁴⁸

A statisztikai adatok elemzésén túl szerettem volna mélyebben megvizsgálni annak okait, hogy a fent elemzett két csoport esetében mi húzódott meg a Skype-telefonálás fokozatos térnyerése mögött. Ennek érdekében a vizsgált csoportok résztvevői közül (1 511 fő) véletlenszerűen kiválogattam és rövid strukturált interjúkérdéseimmel felkerestem 51

47 Juhász Zs. (2016) p. 91.

48 Juhász Zs. (2016) p. 91.

fogvatartottat.⁴⁹ A legtöbben arról számoltak be, hogy a kapcsolattartásukban a Skype-telefonálás azért hozott változást, mert több év után újra láthatták szüleiket, testvéreiket, házastársukat. Visszatérő motívumként bukkant fel az akadályoztatás okaként a közeli hozzátartozó rossz egészségi állapota, és az áthidalhatatlan távolság: „*Román állampolgár vagyok..., nem tudtam látogatót fogadni egyszer sem. Skype-on láthattam utoljára édesapámat, aki azóta már meghalt. (Interjú/15)*” Többen pozitívumként említették, hogy a kapcsolattartás ezen formája sokkal rugalmasabb és többször gyakorolható, mindemellet a kiskorú és iskolás gyermekek számára is kapcsolati élményt ad a hozzátartozóval: „*Pici baba is van a családban, őneki sokkal kényelmesebb ez a helyzet. (Interjú/7)*”, „*Unokám iskolás, így őt is tudom látni! (Interjú/23)*”. Az előnyöket vizsgálva több alkalommal azt a választ kaptam, hogy a körülmények ebben az esetben nyugodtabbak, így zavartalanabb a kapcsolattartás: „... *nyugodtabb a beszélő környezete, nem kell senkit túlkiabálni, nincs hangzavar a többi hozzátartozó miatt. (Interjú/4)*” Nem elhanyagolható érv – ami új és más élményt hozott be az eddigi intézetelhagyás nélküli kapcsolattartásba –, hogy az alkalmazás bepillantást enged a hozzátartozók lakókörnyezetébe is: „... *és láthatom a családommal együtt az otthonomat is. (Interjú/7)*”.

A továbbiakban kérdést tettem fel arra vonatkozóan, hogy 60 év feletti hozzátartozók esetében milyen nehézségekbe ütközött a Skype-telefonálás használata. Előzetes feltevésem beigazolódt, mivel igen gyakran (14 esetben) vagy eszközhiány, vagy alkalmazási problémák gyengítették a kapcsolattartást, annak ellenére, hogy a BvOP egy – a Skype használatát közérthetően bemutató – segédletet dolgozott ki és adott át az azt igénylő fogvatartottak részére, hogy azt kapcsolattartóik irányába továbbíthassák. Nem várt eredményként számoltak be a fogvatartottak a tevékenység közösség-szervező erejéről, így szomszédok, unokák, testvérek és mások segítettek a kapcsolat sikeres kiépülését: „*Technikai nehézségek adódtak, de az egyik gyermek tanárnője segített a program telepítésében, így azóta sincs probléma. (Interjú/44)*” „*Testvérem segített a programot feltelepíteni és Skype-profilt csinálni, de ez sem volt elég. Most úgy tudja anya kezelni a számítógépet, hogy színes jelölések vannak a számítógép billentyűin és egy papírra fel van írva, hogy mikor, mit, milyen sorrendben kell csinálni. Így már történt Skype-beszélő is, szóval már rendeződött a dolog, de kellett hozzá segítség. (Interjú/15)*” Feltételezésem szerint – bár a Skype-telefonálás a látogató fogadásával összehasonlítva sokkal költségkímélőbb, mégis szükséges hozzá egy kapcsolatfelvételi eszköz és internet előfizetés, ezért – az alkalmazás szegényebb családok esetében történő használata komoly akadályba ütközhet. Várakozásom ellenére a fogvatartottak kevésbé találták

49 A felmérés a Balassagyarmati Fegyház és Börtön, az Állampusztai Országos Bv. Intézet, a Bács-Kiskun Megyei Bv. Intézet, a Kalocsai Fegyház és Börtön, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bv. Intézet és a Márianosztrai Fegyház és Börtön érintett fogvatartotti állományával rövid, strukturált kérdőív felvételével, 2021. 02. 23. és 2021. 02. 26. között történt. Az interjúra véletlenszerűen kiválasztott 51 fogvatartott a fent bemutatott, korábban kapcsolatot nem tartott (vagy csak levelezett) 182 főből, valamint a korábban kapcsolatot tartott, de látogatót nem fogadott 1 329 főből került ki.

ezt akadályozó tényezőnek (6 alkalommal említették), mivel ez a típusú segítség (valakinek kölcsönözni egy eszközt) nem igényel többlet anyagi ráfordítást, ezért az emberek szívesebben támogatják egymást.

A Skype-telefonálás vitathatatlan előnyei ellenére is csupán egy kiegészítő kapcsolattartási eszközként működhet a pandémiás helyzet elmúltával, ezért a legjobb gyakorlat kialakításához további kutatásokra van szükség. Javasolt azonosítani azokat a csoportokat és a csoportokhoz tartozó jellemzőket, amelyek fennállása esetén a fogvatartott folyamatos kapcsolattartásához a Skype-telefonálás lehetősége járulhat leginkább hozzá. Ezeket a csoportokat tanácsadással, adományokkal, technikai segítséggel lenne szükséges támogatni a kapcsolattartás kiépítéséhez és fenntartásához.

Egyéb kapcsolattartási formákban tapasztalt változások

A járvány kapcsán kialakult helyzet enyhítésére született intézkedések a csomagfogadásának gyakoriságára és a telefonálásra fordítható időtartamra is jelentős hatást gyakoroltak. Mivel a postai csomagküldemények esetében nem lehetett garantálni a vírusmentességét, ezért azt kiváltva, a havi egy alkalommal engedélyezett webes csomagfogadás lehetőségét kettőre emelte a büntetés-végrehajtás, ami jelenleg is megmaradt szabad választásként.⁵⁰

Az alábbi táblázatokban láthatóak a fogvatartottakra vonatkozó kapcsolattartási adatok 2019. 03. 01. és 2020. 01. 31. között, összehasonlítva a 2020. 03. 01. és 2021. 01. 31. közötti időszakokkal. Az elemzési ciklus meghatározásának fontos szempontja volt, hogy a járvány magyarországi megjelenésének hónapjától (2020. március) terjedő időszakot hasonlítsam össze az 1 évvel azelőtti időszak ugyanezen hónapokra eső adataival.

Év	Hónap	Beérkezett csomag (db)	Telefonhívás (perc)
2019	3.	3 032	745 262
2019	4.	3 362	777 447
2019	5.	3 261	802 224
2019	6.	3 200	801 690
2019	7.	3 362	886 777
2019	8.	3 201	873 406
2019	9.	3 259	873 165
2019	10.	3 691	907 172
2019	11.	3 397	880 964
2019	12.	3 855	1 001 545
2020	1.	3 159	948 468

⁵⁰ A fogvatartott választhat, hogy egy postai csomagot, vagy két webes csomagot fogad kapcsolattartójától.

Év	Hónap	Beérkezett csomag (db)	Telefonhívás (perc)
2020	3.	3 009	1 242 220
2020	4.	1 874	1 272 020
2020	5.	2 462	1 275 860
2020	6.	2 889	1 312 252
2020	7.	2 854	1 297 555
2020	8.	2 725	1 374 888
2020	9.	2 792	1 338 388
2020	10.	2 749	1 367 065
2020	11.	2 884	1 395 089
2020	12.	3 347	1 493 349
2021	1.	2 599	1 460 499

2-3. táblázat: a fogvatartottakra vonatkozó kapcsolattartási adatok 2019. 03. 01. és 2020. 01. 31. között, összehasonlítva a 2020. 03. 01. és 2021. 01. 31. közötti időszakkal.

A 2019-es és 2020-as adatok összehasonlítása a csomagszám feltételezett növekedését nem erősítette meg, sőt ellentmond annak. Bár nézeteimet alátámasztó empirikus vizsgálat nem áll rendelkezésemre, de valószínűsíthető, hogy az áprilisi-májusi időszakban hirtelen lecsökkent csomagszám mögött (a beküldött csomagok száma áprilisban 44%-kal esett vissza) a kijárási korlátozás következményeként, a társadalom széles rétegeire jellemző egzisztenciális szorongás húzódik meg, amit később a valós anyagi érintettség és veszteség váltott fel. Előzetes feltevéseimnek megfelelően, ellenkező előjelű változás volt tapasztalható a telefonhívásra fordított idő vonatkozásában.

A pandémiás időszak kezdetén érzékelhető volt a fogvatartottak körében a növekvő telefonálási hajlandóság, mivel az előző évhez képest már márciusban 40%-os emelkedést mutatott a felhasznált percek száma. A növekedés okait vizsgálva, részben a megemelt telefonálásra fordítható idő áll a háttérben,⁵¹ de vélhetően a fogvatartottak a hozzátartozók irányából érkező fokozódó aggodalom miatt is ezt a fajta személyesebb és rugalmasabb kapcsolattartást részesítették előnyben. A mutatók további emelkedése prognosztizálható, mivel 2021. január 1-jétől általánosan nőtt a fogvatartottak telefonálási időkerete az egyes végrehajtási fokozatokon és rezsikategóriákon belül.

Fentiek kapcsán feltételezhető az is, hogy a kialakult járványhelyzet következtében vált hangsúlyosabbá az „érzelmi” alapú, „személyesebb” kapcsolattartás, a csomagküldéssel szemben.

51 A pandémia időszakában nőtt a fogvatartottak telefonálási időkerete az egyes végrehajtási fokozatok és rezsikategóriák szerint. Ezen felül – a járványhelyzet miatt – minden fogvatartott a végrehajtási fokozatától és rezsikategóriájától függetlenül, az azok alapján meghatározottakon túl hetente 15 perc telefonhívás kezdeményezésére jogosult. Továbbá az óvadék ellenében tartható telefonkészülékkel nem rendelkező fogvatartottak – egyéni elbírálás alapján – havonta 3x5 perc időtartamban az intézet költségére telefonhívást indíthatnak.

Záró gondolatok

Úgy vélem, hogy minden szervezet működésében az egyik kulcsfontosságú tényező a lehető legnagyobb rugalmasság megléte. A mindennapok gyakorlatában ez az érték nem mindig képes jól láthatóan megmutatkozni. Ehhez olyan külső behatás szükséges, amely azonnali szemléletváltást és a „békeidőkben” működő, jó értelemben vett rutint értéktéremtő módon képes felülírni. A büntetés-végrehajtási szervezet járványügyi vész-helyzethez való alkalmazkodása megítélésem szerint hármas tagozódású dimenzióban érvényesült. Az első irány nem más, mint a vonatkozó kormányzati döntések gyors és adekvát transzponálása a rendkívül összetett feladatrendszer minden szegmensében. A második tiszteletreméltó eredmény a napi gyakorlat szintetizált formálása, az abban résztvevő személyi állomány és a fogvatartottak helyzete iránt érzékeny magatartás kialakítása, amely a siker talán legfontosabb eleme volt. A harmadik pedig, az a Bv. törvény szellemiségéből egyébként is következő, pragmatikus szemléletmódon alapuló szakmai hozzáadott érték, amely a Skype-telefonálás sikerét bizonyítja. E szakmai megoldás mögött azonban jól körvonalazódik az a – napjaink korszerű pönológiai gondolkodására jellemző – tétel, miszerint: „*a büntetés-végrehajtási jog nem uralja, hanem szolgálja az egyes embert éppúgy, mint az egész társadalmat.*”⁵² Megítélésem szerint a büntetés-végrehajtási szervezet járványhelyzet kihívásaira adott válaszai mind szakmai, mind büntetőfilozófiai tekintetben valódi, felelősségteljes és hatékony reakciók voltak. Összességében megállapítható, hogy a büntetés-végrehajtási szervezet pandémias kihívásokra adott helyénvaló válaszaival elérte azt, hogy a reintegrációhoz köthető elvárások sérelme nélkül, a társadalom felé egyértelműen közvetítette felkészültségét, érzékenységét és nem utolsó sorban szerepének jelentőségét.

52 Pallo J. (2019), fülszöveg

Felhasznált irodalom

- Albert Fruzsina – Bíró Emese (2015): A sikeres reintegráció. Életkeretek a börtönön innen és túl. Szubjektív reszocializációs esélyek. Szerk. Albert Fruzsina. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont (Szociológiai Intézet), 143-167. o.
- Bíró Emese (2015): A fogvatartottak családi kapcsolatainak szerepe a bűnelkövetésben, a börtönműnyben és a reintegrációban. Életkeretek a börtönön innen és túl. Szubjektív reszocializációs esélyek. Szerk. Albert Fruzsina. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont (Szociológiai Intézet), 73-113. o.
- Bordács László – Rózsa Sándor (2017): Fogvatartottak családi kapcsolatainak vizsgálata és azok megőrzésének, fejlesztésének lehetőségei. *Belügyi Szemle* 2017/11-12. 160-190. o.
- Cochran, Joshua C. (2014): Breaches in the Wall: Imprisonment, Social Support, and Recidivism. *Journal of Research in Crime and Delinquency* 51(2), 200-229. o.
- Cochran, Joshua C. (2012): The ties that bind or the ties that break: Examining the relationship between visitation and prisoner misconduct. *The Prison Experience* 40(5), 433-440. o.
- Connor, David Patrick – Tewksbury, Richard (2015): Prison Inmates and Their Visitors: An Examination of Inmate Characteristics and Visitor Types. *The Prison Journal*, Vol. 95. No. 2. 159-177. o.
- Duwe, Grant – Clark, Valerie (2011): Blessed Be the Social Tie That Binds: The Effects of Prison Visitation on Offender Recidivism. *Criminal Justice Policy Review*, Vol. 24. No. 3. 271-296. o.
- Hornyik Zsuzsanna (2020): Interjú dr. Tóth Tamás bv. vezérőrnagy, országos parancsnokkal, A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának részvétele a koronavírus-járvány kezelésében. *Belügyi Szemle* 2020/7., 149-153. o.
- House, James S. (1981): *Work stress and social support*. Addison-Wesley Pub. Co.
- Juhász Zsuzsanna (2016): Digitális technológiák a büntetés-végrehajtásban. *Börtönügyi Szemle* 2016/2., 87-99. o.
- Juhász Zsuzsanna (2019): Videokommunikáció alkalmazása a börtönügyben. *Miskolci Jogi Szemle, Miskolci Egyetem ÁJK, 2019/2 (különszám) 429-437. o.*
- Pallo József (2016): Évforduló – Visszatekintés a bv. törvény kodifikációjára és a jogalkalmazás néhány első tapasztalatára. *Börtönügyi Szemle*, 2016. 1. 23-42. o.
- Pallo József (2019): A magyar börtönügy kodifikációs csomópontjai. *Dialóg Campus Kiadó, Budapest*
- Papp Gábor (2011): Az elítélti értékrendszer vizsgálata egy hazai büntetés-végrehajtási intézetben. *Statistikai Szemle* 2011/9., 930-956. o.
- Ruzsonyi Péter (2020): Crisis-management and Criminal-pedagogy in Prisons. In: Jačimovski, S. (szerk.) *Archibald Reiss Days 2020: thematic conference proceedings of international significance*. University of Criminal Investigation and Police Studies Belgrade, Serbia. 119-130. o.
- Tóth Tamás (2020): A büntetés-végrehajtási szervezet védekezése a koronavírussal szemben. *Börtönügyi Szemle* 2020/10., 127-145. o.

